

האשה פרק שמיני פסחים

צא.

עין משפט נר מצוה

למ א ממי פ"ו מהלכות
ק"פ הלכה :
ב ב מ מ"י ע"ש פ"ה
ה הלכה :
מא ד ע"ש פ"ו הלכה י'
מב ב מ"י ע"ש פ"ב הלכה
ג :
מג ב ע"ש הלכה ד'
מד ז מ"י ע"ש פ"ה הלכה
ג :

רבינו חננאל

מתני' האונן והמפקח
בגל וכן מי שהבטיחוהו
להוציא מבית האסורין
כ"י. ארקא ר' יוחנן
בבית האסורין של עבריים,
ואף על גב דאבטחורה
לאפקיה אין שוחטין
עליו דעבידי דמשקרי,
שנאמר אשר פיהם דבר
שוא וגו', אבל בית
אסורין של ישראל כיון
שהבטיחוהו ורצוהו לא
משקרי, שנאמר שארית
ישראל לא יעשו עולה ולא
ידברו כזב, הלכך שוחטין
עליו. אמר רב הסדא וזה
האסור בבית אסורין של
גוים ששנינו אין שוחטין
עליו בבית האסורין שהוא
חוץ לחומת בית פאני,
פ"י מקום חוץ לירושלים
שאין אכילין שם קדשים
קלים, אבל אם הוא זה
בבית האסורין לפני מבית
פאני שוחטין עליו דאפשר
דמטיילין ליה פסחא התיב
ואכיל ליה. ואלו ששנינו
במשנתנו כגון האונן
ומי שהבטיחוהו להוציא
מבית האסורין והחולה
והזקן שיכולין לאכול
כזית אין שוחטין עליהם
כפני עצמן שלא יביאו
הפסח ליד פסול כלומר
איפשר שלא יאכלוהו כי
אינם יכולין ופסול בנותר
אבל נפטרו בדיקת הדם
מלעשות פסח שני, חוץ
מן המפקח בגל שבוראי
האחיל על המת והיה טמא
מתחלה. והני מילי בגל
עגול אבל גל אורך אימור
טהור היה, אני אומר
נזק הדם עד שלא הגיע
לטומאה. ולא שני אלא
גל עגול. פ"י גל עגול קצר
מלמעלה ורחב למטה,
וכשפתחיל לפקח מתחיל
מלמעלה ומאחיל עליו.
תניא נמי הכי ר' ישמעאל
ברי' יוחנן אומר מפקח בגל
עתיב חייב עתיב פטור
כיצד גל עגול כו'.

[מתני' אין שוחטין את
הפסח על היחיד כו', תנו
רבנן מנין שאין שוחטין
את הפסח על היחיד
שנאמר לא תוכל לזכות
את הפסח באחד שעריך
דברי ר' יהודה. ר' יוסי
אומר יחיד יכול לאכול
שוחטין עליו עשרה ואין
יכולין וכו'. ורמינן אהא
דר' יהודה הא דתניא אשה
בראשון שוחטין עליה
כפני עצמה בשני עושין
אותה טפילה לאחרים
דברי ר' יהודה. ושנינו
תרוין ואימא הכי, נשים
בראשון שוחטין עליהן
כפני עצמן. אקשינן וכי
עושין חבורה כולה נשים
והתנן אין עושין חבורה

שהיה טמא מתחלתו. תימה לרי"מ מפקח הגל נמי נימא חי הוה
כשהתחיל לפקח וי"ל דכיון דמנלוא מת אית לן למימר
שמחלתו היה מת שכל העומאות כשעת מניחתו: **לא שני אלא**
בבית האסורין של עבריים. בירושלמי מוקי לה רבי יוסי בר זבון שסם
רבי יוחנן כשצנשוה ישראל אבל
צנשוה עכו"ם אין שוחטין עליו
אפי' עם אחרים ו' אשר פיהם דבר
שוא והיינו איפכא משמעתינן:

עשרה ואין יבולין לאוכלו אין
שוחטין עליהן. זהא
מודה אפילו ר' יהודה דמתנן שלא
יבולין ליד פסול: **האי באחד**
מאי עביד ליה. הוה מני למימר
דליטריך לנדלמרתינן כציד זולין
(לעיל דף עט:): שאין יחיד מוכיח א'
והתנן אין עושין חבורת נשים.
מעיקרא דקתני צפני
ענמה לא קשיא ליה אללא השתא
דקאמר אימא צפני ענמן משום
דמשמע ליה דלא אסרה מתימין
צנורת נשים אללא כזיש נשים הרבה
שסומכות זו על זו ואינן זריזין
לשומר הפסח ומניאות אותו ליד
פסול אבל יחידה שוחטין עליה:
וכתיב

אבל גל אורך פטור מלעשות פסח שני אימא טהור היה בשעת שחיטה
תניא נמי הכי ר"ש בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר מפקח בגל עתיב
פטור עתיב חייב כיצד גל עגול ונמצאת טומאה תחתיו חייב גל אורך
ונמצאת טומאה תחתיו פטור אימא טהור היה בשעת שחיטה: **מתני'** (ב) אין
שוחטין את הפסח על היחיד דברי רבי יהודה ורבי יוסי המתיר ואפילו
חבורה של מאה שאינן יכולין לאכול כזית אין שוחטין עליהן וְאִין
עושין חבורת נשים ועבדים וקטנים: **גב' ת"ר** מ' מנין שאין שוחטין את הפסח
על היחיד ת"ל לא תוכל לזכות את הפסח באחד דברי ר' יהודה ורבי יוסי
אומר יחיד יכול לאכול שוחטין עליו עשרה ואין יכולין לאכול אין שוחטין
עליהן ורבי יוסי האי באחד מאי עביד ליה מיבעי ליה לכור"ש א' דתניא ר"ש
אומר מניין לזכות את פסחו בבמת יחיד בשעת איסור הבמות שהוא בלא
תעשה ת"ל לא תוכל לזכות את הפסח באחד שעריך יכול אף בשעת היתר
הבמות כן ת"ל באחד שעריך לא אמרו אלא בשעה שכל ישראל
נכנסין בשער אחד ור"י האי מנא ליה תרתי שמעת מינה ולר' יוסי ממאי
דלחכי דקאמר ר"ש דילמא כדקאמר ר' יהודה הוא דאתא אמר לך לא סלקא
דעתך דהא כתיב איש לפי אכלו רמי ליה רב עוקבא בר חיננא מפרישנא
לרבא מי א"ר יהודה אין שוחטין את הפסח על היחיד ורמינתו אשה
בראשון שוחטין עליה כפני עצמה ובשני עושין אותה טפילה לאחרים
דברי ר' יהודה א"ל לא תימא כפני עצמה אלא אימא כפני עצמן אמר ליה
מי עבדינן חבורה שכולה נשים והתנן אין עושין חבורת נשים ועבדים וקטנים
מאי לאו נשים לחודיהו ועבדים לחודיהו וקטנים לחודיהו אמר ליה
לא נשים ועבדים וקטנים נשים ועבדים משום תפלות קטנים ועבדים משום

פריצותא
במה נקט צמת יחיד ולא צמת יצבור דצמת יצבור צמת יחיד לכא דשעת איסור הצמות לאחר
שנצטרך משכן שילה ומשחרר היה להם צמת יחיד עד שנצננה צמת יחיד וצמת יחיד וצמת יחיד
אבל כרת דשחטין חוץ לכה. ובשחיטת קדשים בפרק בתרא (נזמים קיד:) מוקי לה צמת יחיד דמחוסר זמן הוא להתקבל צמת דכתיב (ויקרא ט) אשר
ישחט מחוץ למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו הראוי לפתח אהל מועד חייב עליו ושאינו ראוי לאהל מועד אינו חייב עליו וילין מהכא
דמחוסר זמן צחון אע"פ שאינו צמת כרת בלא תעשה מיהא הוי הואיל וראוי לצד לאחר זמן: יכול אף בשעת היסור הצמות כן.
יהא בלא תעשה זה דהא לא התורה צמת יחיד אללא לדבר הנידר ונידב ולהוי האי לגביה כשעת איסור: ס"ל כו'. דהאי לאו דהא
לא משמעתי אללא בשעת איסור הצמות והכי שמעינן ליה לקרא לא תוכל לזכות את הפסח בצמת יחיד צומן שכל ישראל נכנסין
כשער אחד כו' כי אם אל המקום אשר יצטרך שם תזבחנו: ופרקינן לר' יוסי ממאי דקרא לדברני שמעון כו'. ולאו פירכא כולי האי
דאיכא למימר מר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי אללא טעמא דר' יוסי מהדר לפרושי מאיש לפי אכלו: לא ס"ד. דלאסור פסח
על היחיד אחר דכתיב איש לפי אכלו תכוסו על איש אחד תשחטו ונצנב שיהא לאכילה: שם מוקים: **שם בראשון**. חובה
בשני רשות. ולקמיה [ע"פ] יליף טעמייהו: טפילה. חיבור: קתני מיהת צפני ענמה לשון יחיד: ה"ג לא נשים ועבדים וקטנים: פלפול. עבירה:

עבדים

והמפקח אם הגל מעל אדם ואין ידוע אם ימלאנו חי או מת:
שוחטין עליו. דמכ"מ עודנו צחוקת טהרה. ואינן נמי לאורתא חזי
כדלמרינן בגמרא ד' דלגינות לילה ליתא מדלורייתא אללא לגינות יום
כדכתיב (ויקרא י') היום הקריבו יום אסור לילה מותר בשחיטת
קדשים ו' וגבי פסח לא העמידו
דבריהם צמקוס כרת: **שוחטין עליהן**.
בצנורות אחרים: **שמה יבולין ליד**
פסול. שמה יטמא אונן למתו ומפקח
גל ימלאנו מת ונמנא ששהיל על
הטומאה והצנב שמה לא ילא וחולה
זקן שמה יכבד חוליו ולא יוכל לאכול
כזית: לפיכך. הואיל ובשעת שחיטה
רחוין היו וזרקו הדם עליהן אם
אירע צנן פסול כמו שפירשתי פטורין
מלעשות פסח שני: חוץ מן המפקח
אם הגל ונמנא המת תחמי שחייב
לעשות פסח שני: **שהוא טמא**
מתחלו. קודם שחיטה שהרי האחיל
על הטומאה משעה שהתחיל לפקח
ובגמרא מוקי לה בגל עגול שמתחלה
האחיל את כולו: **גב' לא שנו**. דיש
שוחטין על הצנב צפני ענמו: דיש
האסורין של ישראל כגון לכוס
להוציא אשה פסולה או לשלם ממון
אי נמי כדתיניא (כמוזות דף לג:): אם
יקום והתהלך צחון כו"ו וכי תעלה על
דעתך זה מהלך צחון זה נהרג אללא
מלמד שחובטין אותו עד שנראה מה
תהא עליו: דיש פאני. מקום חוץ
צירושלים: דמעייני ליה. מן הפסח
בחוץ בית האסורין לאכול דהא לפניס
מירושלים הוא: ל"ש. דמפקח גל
חייב לעשות פסח שני אללא גל עגול
דמתחלתו האחיל עליו אבל גל אורך
שמה צנעת שחיטה עדיין לא האחיל
כנגד הטומאה וכיון דספק ילא ספק
לא ילא פטור משום דלא אפטר
כדלמרינן לעיל (דף פח:): גלי חמשה

שנתעברו עורות פסחיהן:
מתני' על היחיד. טעמא יליף
בגמרא: ואפילו חבורה של מאה.
רבי יוסי קאמר לה כלומר לא תליא
מילתא דפסח אללא באכילה יחיד
ויכול לאכול כזית שוחטין עליו מאה
ואין יכולין לאכול כזית צין כולם אין
שוחטין עליהן: ואין עושין חבורת
נשים ועבדים וקטנים. טעמא
מפרש בגמרא: **גב' לא סודל**
לזכות את הפסח באחד שעריך.
דריש באחד באנפיה נפשיה על
היחיד: ואין יכולים לאוולו. כזית
ממנו: מנין לזכות פסחו צמת יחיד.

צמת קטנה שהיא בלא תעשה. להכי נקט צמת יחיד ולא צמת יצבור דצמת יצבור צמת יחיד לכא דשעת איסור הצמות לאחר
שנצטרך משכן שילה ומשחרר היה להם צמת יחיד עד שנצננה צמת יחיד וצמת יחיד וצמת יחיד
אבל כרת דשחטין חוץ לכה. ובשחיטת קדשים בפרק בתרא (נזמים קיד:) מוקי לה צמת יחיד דמחוסר זמן הוא להתקבל צמת דכתיב (ויקרא ט) אשר
ישחט מחוץ למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו הראוי לפתח אהל מועד חייב עליו ושאינו ראוי לאהל מועד אינו חייב עליו וילין מהכא
דמחוסר זמן צחון אע"פ שאינו צמת כרת בלא תעשה מיהא הוי הואיל וראוי לצד לאחר זמן: יכול אף בשעת היסור הצמות כן.
יהא בלא תעשה זה דהא לא התורה צמת יחיד אללא לדבר הנידר ונידב ולהוי האי לגביה כשעת איסור: ס"ל כו'. דהאי לאו דהא
לא משמעתי אללא בשעת איסור הצמות והכי שמעינן ליה לקרא לא תוכל לזכות את הפסח בצמת יחיד צומן שכל ישראל נכנסין
כשער אחד כו' כי אם אל המקום אשר יצטרך שם תזבחנו: ופרקינן לר' יוסי ממאי דקרא לדברני שמעון כו'. ולאו פירכא כולי האי
דאיכא למימר מר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי אללא טעמא דר' יוסי מהדר לפרושי מאיש לפי אכלו: לא ס"ד. דלאסור פסח
על היחיד אחר דכתיב איש לפי אכלו תכוסו על איש אחד תשחטו ונצנב שיהא לאכילה: שם מוקים: **שם בראשון**. חובה
בשני רשות. ולקמיה [ע"פ] יליף טעמייהו: טפילה. חיבור: קתני מיהת צפני ענמה לשון יחיד: ה"ג לא נשים ועבדים וקטנים: פלפול. עבירה:

(א) קדושין מב. [ולקמן לה.
ג. וימא גפ"ל. ג' וע"י
מוס' ולקמן לה. ד"ה
מיעבין. א' ונזמים קיד:
ד' ונזמים קיד: וכן
במסופתא ונזמים פ"ג ה"ו
לימא. ג' [טובה נה:
ו] ולקמן לה. א' ונזמים
דף ק. א' [שמות כ"א].
ט [עירובין לה: מה ד.].

תורה אור השלם

1. שארית ישראל לא
יעשו עולה ולא ידברו
כזב ולא יוצא בפייהם
לשון תרמית כי הנהגה
ידוע וירצו ואין
מחרדי: שפניה ג י'
2. לא תוכל לזכות את
הפסח באחד שעריך:
אשר י' אלקיך נתן לך:
דברים טו ז'
3. ואם ימעט הבית
מדידת משה וקרא הוא
ושבנו הקרב אל ביתו
במקבץ נפשת איש לפי
אכלו תכוסו על השדה:
שמות יב ד'

הגהות הב"ח

(א) גב' בית האסורין
דעבדים לא לא אמר:

(ב) תוס' לא גלו וכו'
אחרים דכתיב אשר פיהם:

מוסף תוספות

א. את הציבור. מוס'
שאנן.